

технологій в відповідності з особистим ставленням, особливостями колективу та слухача індивідуально. Даний етап дозволить вчителю проектувати свою професійну діяльність та вносити зміни до її вдосконалення.

Розробка моделі системи навчання спрямована на формування технологічної підготовки майбутнього інструктора до адаптивної фізичної культури та розвитку ключових компетенцій, що сприяє забезпеченню його високої конкурентоспроможності на педагогічному ринку праці. Моделювання відображає внутрішню організацію системи. Її структура може бути представлена неоднозначно, залежно від основи. Ми розглядаємо педагогічне взаємодія суб'єктів, і тому модель взаємодії буде залежати від структури суб'єкта. Вибрав для структури суб'єкта певну основу, можна отримати відповідні моделі взаємодії. Оптимальним методом є модульне структурування змісту, де в поняття «модуль» входить не тільки «складова частина», а й «коефіцієнт трансформації». Для трансформації змісту таким коефіцієнтом слугує професійна діяльність спеціаліста, системно структурована багаторазовим повторенням кроків: система (елементи та зв'язки), елемент (нова система), зв'язок (нова система) тощо. Перший рівень структурування передбачає елементи: самоопределення, критерії та способи діяльності. Всі профілюючі предмети знайдуть своє місце в критеріях, непрофілюючі – в самоопределенні, способах діяльності та зв'язках між ними. Далі дозування відбувається при підготовці викладача до заняття за тим же модульному принципі. І тут необхідною процедурою стає оформлення кожної дози змісту в проблему (актуалізація) та створення умов для її рішення шляхом розвитку здібностей суб'єкта, тобто вибору методу. Якщо технологія суворо дотримується, то створюються умови для отримання результату кожним слухачем, тобто для навчання, виховання та розвитку.

Професійне майстерство викладача та його педагогічна позиція (бачення свого місця, своїх функцій) відносяться між собою як буття та свідомість, як результат та його прогнозування. Педагогічна позиція проявляється в переконанні, майстерство – в дії [2, с. 369]. Таким чином, майстерство інструктора до адаптивної фізичної культури складається з реалізації моделей та технологій педагогічного процесу. Їх створення – функція педагогічної науки, інтегруючої для своїх цілей дані та факти психології, соціології та багатьох інших наук. Якщо інструктор до адаптивної фізичної культури знаходить такі моделі та технології, які його переконують, він використовує їх, коригуючи за певні умови. Якщо не знаходить, то створює свої, виходячи з власних переконань, власної позиції, зазвичай інтуїтивно.

Роль технологій та технік адаптивної фізичної культури в педагогічному процесі, їх призначення – оволодіння свідомою дією як одиницею діяльності, тому особливості педагогічної кваліфікації майбутніх спеціалістів до адаптивної фізичної культури залежать від наявності методологічної культури. Саме цим визначається актуальність та практична цінність структури освітнього процесу, яка розкривається в практичній діяльності.

Література

1. Технологія проектування траєкторії професійного становлення майбутнього вчителя / В. М. Монахов та ін. – М.: «Переміна», 1998. – 92 с.
2. Громкова М. Т. Психологія та педагогіка професійної діяльності / М. Т. Громкова. – М.: Юніті – Дана, 2003. – 416 с.

Надійшла до редколегії 18.09.2009

УДК 378.147

Колісник В. Ю.

РІЗНОРІВНЕВИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті розглядаються різні погляди на поділ студентів за рівнем знань та аналізуються основні принципи організації різнорівневого підходу до навчання іноземної мови на немовних

факультетах університету. *Ключові слова: різномісний підхід, диференціація, педагогічна готовність, подолання особистісних проблем, технологія навчання, немовні факультети.*

Колесник В. Ю. *Разноуровневый подход к обучению студентов высших учебных заведений.* В статье рассматриваются разные взгляды на распределение студентов по уровню знаний и анализируются основные принципы организации разноуровневого подхода к обучению иностранному языку студентов неязыковых факультетов университета. *Ключевые слова: разноуровневый подход, дифференциация, педагогическая готовность, преодоление личностных проблем, технология обучения, неязыковые факультеты.*

Kolisnik V. Yu. *Different level approach to teaching of students of higher educational establishments.* The article deals with various viewpoints on division of the students according to their knowledge level. The author also analyzed basic principles for organizing different level approach in teaching English at non-language faculties of the university. *Key words: different level approach, differentiation, pedagogical preparedness, solving personal problems, teaching technology, non-language faculties.*

Проблемою дослідження є визначення основних засад застосування різномісного підходу при навчанні іноземній мові студентів немовних факультетів університету. Актуальність теми полягає у гострій необхідності розмежування вимог до студентів з неоднаковим ступенем психолого-педагогічної і мовної навченості. Науковим завданням є обґрунтування використання різномісного підходу в навчанні іноземній мові студентів немовних факультетів як загальнодидактичної проблеми. Мета статті – дослідити забезпечення різномісного підходу до навчання студентів вищих навчальних закладів в історії освіти. Завдання роботи включають наступне: 1) встановити рівень практичного забезпечення різномісного підходу на сучасному етапі; 2) з'ясувати основні принципи побудови запропонованого підходу під час проведення занять з іноземної мови для студентів немовних факультетів; 3) дослідити вплив цієї форми організації навчального процесу на становлення особистісних характеристик студентів. Науковими результатами мають стати розробка основних засад використання даної методики та складання педагогічних прогнозів щодо результатів її впровадження.

Попередні дослідження або розглядали різномісний підхід до навчання переважно у шкільній освіті, залишаючи осторонь проблеми вищих навчальних закладів, або застосовували диференційований підхід шляхом формування різномісних груп студентів. Ми вважаємо, що саме в організації навчання іноземної мови на основі різномісного підходу полягає новизна наукового пошуку. Останніми дослідженням з цієї теми займалися О. В. Яновицька, Н. Ю. Сидоренко, М. О. Зубкова, А. Ю. Цина, Л. Ф. Пашко та інші.

Сьогодні у суспільстві посилюється тенденція до гуманізації освіти, це проявляється у спрямованості навчального процесу на особистість учня. Одним з ефективних дидактичних засобів забезпечення такої спрямованості на думку Н. Ю. Сидоренко є диференціація [4]. Я. А. Коменський, К. Д. Ушинський та В. О. Сухомлинський вказували на необхідність працювати на уроці з учнями різного рівня знань. Зараз в окремих школах нового типу існує поділ учнів за здібностями, що передбачає різний тип викладання та засвоєння матеріалу у різних класах, але масового характеру у шкільній практиці ця тенденція не набула. Загалом «орієнтація на середнього учня з нехтуванням принципу природовідповідності і неврахування індивідуальних особливостей призводить до недоліків у навчанні» [2, с. 7]. Більш того, після невиконання завдання в окремих учнів виникає навчальний комплекс неповноцінності [6]. Тому доцільність використання певного поділу учнів на групи за рівнем знань не викликає сумніву.

У школах Великобританії принцип поділу дітей на потоки не виправдав себе, оскільки порушував права дітей, чий рівень не відповідав початковим стандартам. Більш демократично розв'язали цю проблему в США, де диференціація навчання діє досить успішно. Її суть полягає у створенні широких можливостей для самостійної роботи. Учня, що опановує матеріал раніше однолітків, одразу переводять до наступного класу, забезпечуючи таким чином його навчально-пізнавальну активність на високому рівні.

У нашій країні здійснювати різномісний підхід можна лише за наявності достатньої кількості навчальних годин. Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини та Національний університет «Острозька академія» упроваджують вивчення іноземної мови на немовних факультетах упродовж трьох років. Це уможливує визначити рівень володіння іноземною мовою та пройти

загальну лексику на першому році навчання. Далі відбувається спеціалізація відповідно до обраної спеціальності, причому підбір підручників залежить від рівня володіння мовою. Такий підхід до навчання є доцільним і методично обґрунтованим. У Черкаському національному університеті студенти перебувають у різних умовах. Так, студенти природничо-математичного та технічного напрямів одразу вивчають предмет «Англійська мова за професійним спрямуванням», який викладається лише два роки і покликаний поглиблювати загальні знання з мови та збагачувати професійний словниковий запас відповідними термінами. При цьому рівень шкільної підготовки не береться до уваги, а отже необхідно сформувати в студентів уміння працювати на різних рівнях складнощів.

Спроб розділити учнів за рівнем знань, тобто застосувати принцип диференціації, було чимало. Так, З. Т. Мілютіна називає рівневу диференціацію однією з прогресивних технологій навчання, яка передбачає «створення різних умов навчання для різних шкіл, класів, груп з метою врахування особистостей учнів» [3, с. 50]. Проте існує принципова відмінність між диференційованим та різнорівневим підходом до навчання. Диференційований підхід вимагає «встановлення диференційованих різнопрофільних і різнорівневих груп учнів та забезпечення відповідної сукупності диференційованих впливів на такі групи» [5, с. 146]. Різнорівневий підхід передбачає роботу в межах однієї групи, але процес навчання здійснюється за допомогою завдань різного рівня складності. Основні принципи цього підходу: 1) попереднє визначення психолого-педагогічної готовності до навчання; 2) залучення всіх студентів окремої групи; 3) можливість працювати мікро групами; 4) подолання особистісних проблем у процесі навчання. Розглянемо ці принципи детальніше.

Принцип попереднього визначення психолого-педагогічної готовності до навчання потребує створення спеціальної анкети. Крім питань психологічного характеру (наприклад, «Чому Ви вивчаєте іноземну мову?») вона містить тестові питання на з'ясування мовної навченості. Після анкетування викладач має дані стосовно готовності студентів здійснювати навчання, які у подальшому будуть порівнюватися з отриманими результатами після застосування різнорівневого підходу. *Залучення всіх студентів окремої групи* полягає у тотальному задіянні студентів, які мають змогу виконати посилене завдання. В умовах модульної системи навчання і рейтингової системи оцінювання студенти чітко розуміють своє завдання – засвоїти визначений обсяг матеріалу і отримати за це певну кількість балів. Усвідомлюючи власні можливості, можна визначити відповідний тип роботи. Таким чином, знімається упередженість перед складністю завдання, усі налаштовуються на працю. *Можливість працювати у складі мікрогруп.* Мова йде про групи однієї категорії, тобто якщо кілька студентів висловили бажання взятися за найскладніше завдання, відтак вони можуть об'єднатися і допомагати один одному. Аналогічно має право на існування об'єднання студентів задля розв'язання легшого завдання. *Принцип подолання особистісних проблем у процесі навчання* вимагає дбайливого ставлення викладача до особистості студента. Часто небажання вивчати іноземну мову пов'язане з несприйняттям учителя у школі, тому вкрай важливо змінити цю ситуацію. Підхід до навчання за різними ступенями складності навчального матеріалу дозволяє налаштувати студентів на позитив і сформувати бажання підвищити рівень знань за умови реальної їх оцінки.

Наведемо приклад організації різнорівневого підходу у процесі роботи над діалогом. Н. П. Гузик зазначає, що для диференціації потрібні різнорівневі програми різного ступеня складності [1]. До них належать: «А» – високий рівень, «В» – середній та «С» – низький. А. Ю. Цина крім згаданих пропонує ще один вид – достатній [7]. Але ми візьмемо за основу три групи студентів. Отже, групі «С» дають найлегше завдання: прочитати, перекласти діалог, а потім його вивчити (репродуктивний рівень). Для студентів середньої групи готують: 1) діалог двома мовами, тобто одну репліку ще слід перекласти з української; 2) неповний діалог, що потребує закінчення (прояв елементів творчості). Нарешті, робота третьої групи полягатиме у створенні власного діалогу на задану тему з дотриманням усіх необхідних його складових.

Проаналізувавши запропоновану форму роботи, доходимо висновків: 1. Різнорівневий підхід є реальним способом подолання нерівності навченості студентів університету. 2. У ході дослідження основними засадами організації різнорівневого підходу до навчання було встановлено принципи попереднього визначення психолого-педагогічної готовності та рівня мовної підготовки до навчання, залучення всіх студентів окремої групи, можливості праці у мікрогрупах та подолання

особистісних проблем. 3. Поруч із процесом навчання здійснюється виховний вплив на особистість, що підвищує самооцінку студента і спонукає його до самовдосконалення.

Література

1. Гузик Н. П. Обучение органической химии: книга для учителя / Н. П. Гузик. – М.: Просвещение, 1988. – 224 с.
2. Кушнір М. Технології індивідуалізованого навчання / М. Кушнір, Л. Липова, С. Ренський // Рідна школа. – 2001. – №8. – С. 16-19.
3. Мілютіна З. Т. Інноваційні технології викладання англійської мови в школі / З. Т. Мілютіна // Управління освітою. – 2006. – №19-21. – С. 47-51.
4. Сидоренко Н. Ю. Диференційоване навчання як засіб реалізації особистісного підходу у навчанні математиків в старшій школі / Н. Ю. Сидоренко. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL:<http://conference.mdpu.org.ua/viewtopic.php?t=622&view=next&sid=4a433b3dc1aa611087c9387883411347>. – Дата звернення: 10.09.2009
5. Спирін О. М. Основи диференційованого підходу при вивченні інформатики / О. М. Спирін // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2000. – № 6. – С. 146-151.
6. Фирсов В. В. Дифференциация обучения на основе обязательных результатов обучения / В. В. Фирсов. – М.: Просвещение, 1994. – 321 с.
7. Цина А. Ю. Організаційно-педагогічні умови реалізації особистісно орієнтованої допрофільної підготовки учнів у процесі трудового навчання: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції [«Психолого-педагогічний супровід профілізації освіти: теорія і практика»], (Полтава, 10-11 грудня 2008 р.) / Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, 2008. – С. 52-54.

Надійшла до редколегії 30.09.2009

УДК 371.134 : 78.01

Ніколаєнко Л. Г.

МУЗИЧНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИКО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Розглядається зміст понять «естетико-екологічна культура», «музична інформація», висвітлюються особливості впливу музичної інформації та умови формування естетико-екологічної культури майбутнього вчителя. Ключові слова: музична інформація, естетико-екологічна культура.

Николаенко Л. Г. Музыкальная информация и формирование эстетико-экологической культуры будущего учителя. Рассматривается содержание понятий «эстетико-экологическая культура», «музыкальная информация», освещаются особенности влияния и условия формирования эстетико-экологической культуры будущего учителя. Ключевые слова: музыкальная информация, эстетико-экологическая культура.

Nikolaenko L. G. Musical information and forming of aesthetic-ecological culture of future teacher. Maintenance of notion «aesthetic and ecological culture», «musical information» is examined, light up the features of influence and condition of forming of aesthetic and ecological culture of future teacher. Key words: musical information, aesthetic and ecological culture.

Перед сучасною освітою стоїть надзвичайно складне завдання: відновити гармонію у відносинах суспільства і природного світу. Вирішити його можна шляхом переходу до системи екологічних цінностей, котра буде заснована на розумінні можливості еволюційного розвитку людини й природи. Саме тому в наші дні особливої значущості набуває виховання екологічно грамотної людини, котра вирізняється високим рівнем екологічної культури, здатної відчувати себе частиною природи. Зважаючи на те, що гуманістична парадигма освіти передбачає концентрування навчального процесу на особистості студента, його професійному становленні та особистісному зростанні, новий підхід до підготовки фахівців полягає саме в особистісно-орієнтованому навчально-виховному процесі у ВНЗ. Як справедливо зазначає О. М. Олексюк, «гуманізація освіти включає наукову рефлексію в контекст культури, а принцип діалогічного ставлення до світу відкриває діалог культурних світів; у ширшому масштабі йдеться про екологізацію свідомості людини в культурі. Тому найбільш екологічною стає концепція особистісно-орієнтованого